

Skilda lärarbedömningar hindrar rättvis utbildning

Det som kan hindra en rättvis och jämställd utbildning är att lärare gör vitt skilda bedömningar av elevers förmåga, även när prestationerna är jämförbara. Det visar en avhandling vid Göteborgs universitet.

Att bedöma elevers kunskaper är ett av skolans viktigaste uppdrag men det finns hinder som påverkar giltigheten i bedömningarna.

Stefan Johansson har i sin avhandling använt data från den storskaliga läsundersökningen PIRLS 2001. Urvalet kommer från drygt 11000 elever och 700 lärare i skolår 3 och 4 i Sverige. Materialet utgörs av lärarbedömningar, elevers testresultat och elevers självskattningar av den egna läsförmågan. Bland annat har lärarna fått ta ställning till 12 olika påståenden om elevernas kunskaper i läsning och skrivning och bedömt deras kunskapsnivåer på en skala 1-10.

Lärare som har haft sina elever längre än ett år i skolan visar sig bli säkrare i sina bedömningar. De hade högre samstämmighet mellan sina bedömningar och elevernas provresultat. Detta gällde också för lärare som hade högre kompetens, det vill säga mer utbildning och längre erfarenhet.

Men skillnaderna var stora mellan hur lärare bedömde klasser med samma kunskapsnivåer.

- Lärarna hade olika referensramar. De förefaller av olika skäl tolka mål och kriterier på olika sätt, säger Stefan Johansson.

Vidare får flickor och elever från högre social bakgrund något högre bedömning än vad läsprovsresultatet i PIRLS 2001 visar, något som bekräftar tidigare forskning på området.

- Det kan förklaras med att ett test inte täcker upp allt det som finns i kurs- och läroplaner. En förklaring kan vara att flickor alltså visar kunskaper som inte avspeglas i testresultatet, exempelvis verbal förmåga och som läraren väger in i sin bedömning. En annan förklaring skulle kunna vara att flickorna bedöms anstränga sig mer och därför får en lite bättre bedömning på grund av detta, säger Stefan Johansson.

Resultaten pekar på att en rättvis och jämställd utbildning under grundskolans tidiga år kräver ett externt instrument som kan kalibrera bedömningar mellan olika klasser och skolor. Det kan också vara viktigt att lärare får möjlighet att träffas över klass- och skolgränserna och diskutera om hur man ser på bedömning.

- Att lärare kan identifiera elevers kunskapsläge och ge återkoppling som stödjer deras lärande är bland det viktigaste i läraruppdraget. Om lärare inte klarar att identifiera elevers kunskapsnivåer påverkas elevernas möjligheter att få adekvat hjälp och stöd och deras förmåga att lära, säger Stefan Johansson.

- Även om inte undervisningen behöver ske på samma sätt mellan skolor föreskriver Skollagen att utbildningen i grundskolan ska vara likvärdig och att hänsyn ska tas till elevernas olika förutsättningar och behov. Om bedömningen inte är likvärdig kan det få konsekvensen att en del skolor ger stöd och feedback till elever som behöver det, medan andra inte gör det.

Läs avhandlingen: <http://hdl.handle.net/2077/32012>

För mer information:

Stefan Johansson, telefon: 031-786 2134, e-post: stefan.johansson@gu.se

Stefan Johansson lägger fram sin avhandling *On the Validity of Reading Assessments: Relationships Between Teacher Judgements, External tests, and Pupil Self-assessments*

vid institutionen för pedagogik och specialpedagogik, Göteborgs universitet.
Disputationen sker måndagen den 25 februari 13.00 i Kjell Härnqvistsalen, Pedagogen Hus A,
Västra Hamngatan 25.

Torsten Arpi
Informatör
0768-581187